

Painehaavojen ehkäisyn ja siihen liittyvän osaamisen kehittäminen Satakunnan sairaanhoitopiirissä

Toiminta-alue:

Kehittämistyö ja siihen liittyvät tutkimushankkeet on toteutettu Satakunnan sairaanhoitopiirissä Satakunnan keskussairaalan (nykyisin Satasairaala) aikuispotilaiden somaattisilla vuodeosastoilla sekä sairaanhoitopiirin alueella toimivissa vanhusten tehostetun asumispalvelun yksiköissä.

Ongelma

Satakunnan sairaanhoitopiirin vuodeosastoilla ei ollut käytössä systemaattista painehaavariskin arviointia, ei tarkkaa tietoa painehaavojen esiintymisestä, eikä systemaattista kehittämistä painehaavojen ehkäisystä. Vastaavaa tietoa ei ollut myöskään Satakunnan alueen vanhuspalvelujen osalta. Yhtenäisten toimintakäytäntöjen toteutumisesta painehaavojen ehkäisyssä ei myöskään ollut varmuutta. Painehaavojen prevalenssista ja ehkäisystä ei ollut tietoa perusterveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa, joissa myös kehittämistoimet ovat olleet vähäisiä.

Ongelman ratkaisuprosessi

Näyttöä kehittämistoimien perustaksi haettiin tutkimustietokannoista. Hoitohenkilökunnan painehaavojen ehkäisyn osaaminen arvioitiin vuodeosastoilla vuonna 2013. Arvioinnin tulosten perusteella järjestettiin pienryhmäkoulutusta painehaavojen ehkäisystä ja painehaavariskin arvioinnista. Lisäksi kehitettiin verkkokoulutus. Painehaavojen esiintyvyys sairaalan vuodeosastoilla selvitettiin ensimmäisen kerran vuonna 2013 yhden päivän otoksena. Tämän jälkeen prevalenssi on toteutettu vuosittain ja hoitohenkilökunnan osaaminen arvioitu uudelleen vuonna 2018.

Tutkimus perusterveydenhuollossa aloitettiin vuonna 2015 selvittämällä painehaavojen prevalenssi, painehaavapotilaat ja ehkäisyn käytänteet, minkä pohjalta valittiin iäkkäiden tehostetun palveluasumisen interventio- ja vertailuyksikkö. Interventioyksikössä kehitettiin ja toteutettiin näyttöön perustuva yhtenäinen painehaavojen ehkäisyn interventio YHKÄ-mallin mukaan. Nykykäytännön kehittämistarpeiden tunnistamisen jälkeen uusi toimintatapa suunniteltiin yhdessä henkilökunnan, asiantuntijoiden ja tutkijoiden kanssa. Perustana oli tieto nykytilan käytänteistä, painehaavojen ehkäisyn kansainväliset suositukset, hoitajien kliininen kokemus ja tieto toimintaympäristöstä. Ennen suunnittelun alkamista henkilöstölle kerrottiin kehittäminen ja siihen liittyvä tutkimus.

Tulokset

Satakunnan sairaanhoitopiirin vuodeosastoilla on hankkeen aikana painehaavojen ilmaantuminen vähentynyt 6,1%:sta 2,7%:iin. Potilaiden painehaavariskin arviointia toteutetaan vajaalle puolelle vuodeosastoilla hoidettavista potilaista. Hoitohenkilökunnan osaaminen on hieman parantunut.

Uusi toimintatapa vanhuspalveluissa oli konkreettinen kirjallinen toimintaohje, joka annettiin kaikille hoitajille yhdessä taskukokoisen Braden–riskiluokitusmittarin kanssa. Lisäksi hoitajat saivat ohjausta ja koulutusta kerran kuukaudessa intervention (9kk) ajan. Ennen implementointia ja sen jälkeen kerättiin aineisto painehaavojen esiintymisestä, painehaavapotilaista sekä hoitohenkilökunnan painehaavojen ehkäisyn osaamisesta. Implementoinnin aikana kerättiin myös aineistoa toimintavan kirjaamisesta.

Tukirakenteina toimivat tutkijan säännölliset yhteydenotot, osastonhoitajan tuki ja tiedottaminen, kehittämisen mahdollistama työn organisointi sekä tutkijan ja asiantuntijoiden palkkioihin saatu valtion tutkimusrahoitus.

LÄHTEET:

Hotus. Painehaavojen ehkäisy ja tunnistaminen aikuispotilaan hoitotyössä – hoitosuositus, 2015.

National Pressure Ulcer Advisory Panel, European Pressure Ulcer Advisory Panel and Pan Pacific Pressure Injury Alliance. Prevention and Treatment of Pressure Ulcers: Clinical Practice Guideline. Emily Haesler (Ed.). Cambridge Media: Osborne Park, Western Australia; 2014.

YHTEYSTIEDOT:

Marita Koivunen, kehittämisylivoimaja, dosentti, Satakunnan sairaanhoitopiiri / Satasairaala marita.koivunen@satasairaala.fi

Eliina Haavisto, professori, Turun yliopisto, hoitotieteen laitos /Satakunnan sairaanhoitopiiri elina.haavisto@utu.fi